KVANTNA MEHANIKA

Zadaci za vježbe 28. 4. 2025.

11 Spin

11.1 Pretpostavimo da je čestica sa spinom 1/2 u stanju

$$\chi = \frac{1}{\sqrt{6}}\begin{pmatrix} 1+i \\ 2 \end{pmatrix}$$

(a) Koja je vjerojatnost da mjerenjem S_z dobijemo vrijednost $+\hbar/2$, koja da dobijemo $-\hbar/2$?
(b) Koja je vjerojatnost da mjerenjem S_x dobijemo vrijednost $+\hbar/2$, a koja da dobijemo $-\hbar/2$?
(c) Izračunajte prosječnu vrijednost od S_x u stanju χ.

11.2 Spinski dio valne funkcije elektrona glasi

$$\chi = A\begin{pmatrix} 3i \\ 4 \end{pmatrix}$$

(a) Odredite konstantu normalizacije A.
(b) Nađite prosječne vrijednosti od S_x , S_y , S_z u stanju χ.
(c) Nađite $\langle(\Delta S_x)^2\rangle$, $\langle(\Delta S_y)^2\rangle$, $\langle(\Delta S_z)^2\rangle$ za stanje χ.

11.3 (a) Nađite svojstvene vrijednosti i svojstvene vektore za S_y .
(b) Ako mjerimo S_y na čestici u spinskom stanju

$$\chi = \begin{pmatrix} a \\ b \end{pmatrix} = a\chi_+ + b\chi_-$$

koje vrijednosti možete dobiti i koje su vjerojatnosti dobivanja tih vrijednosti? Za a i b vrijedi $|a|^2 + |b|^2 = 1$.
(c) Ako mjerimo S_y^2 koje vrijednosti možete dobiti i s kojim vjerojatnostima?

11.4 Definirajmo operatore spuštanja J_- i podizanja J_+ na sljedeći način:

$$J_+ \equiv J_x + iJ_y$$
$$J_- \equiv J_x - iJ_y$$

gdje su J_x i J_y komponente angularnog momenta (orbitalnog, spina ili ukupnog). Koristeći samo osnovne komutacijske relacije za komponente J_i pokažite da vrijedi:
(a) $[\mathbf{J}^2, J_i] = 0$ za $i = 3$
(b) $[J_+, J_-] = 2\hbar J_z$
(c) $[J_z, J_\pm] = \pm\,\hbar J_\pm$
(d) Zbog (a) vrijede sljedeće relacije $\mathbf{J}^2|\,a, b\rangle = a|\,a, b\rangle$ i $J_z|\,a, b\rangle = b|\,a, b\rangle$. Ovdje su $\{|\,a, b\rangle\}$ zajednički svojstveni vektori za $\mathbf{J}^2$ i J_z , a skup $\{a\}$ svojstvene vrijednosti za $\mathbf{J}^2$ i skup $\{b\}$ svojstvene vrijednosti za J_z . Dokažite relaciju

$$J_\pm\,|\,a, b\rangle = c_\pm\,|\,a, b \pm \hbar\rangle$$

gdje je $c_\pm$ normalizacijska konstanta. Može se pokazati da $a = j(j + 1)\hbar^2$ i $b = m\hbar$ gdje $j = 0, 1/2, 1, 3/2,\ldots$, a $m = -j, -j + 1,\ldots, 0,\ldots, j - 1, j$.

11.5 Konstruirajte matrice projekcija spina za česticu spina $s = 1$ u bazi $\{|\,1, -1\rangle, |\,1, 0\rangle, |\,1, 1\rangle\}$ što su svojstveni vektori za S_z . Koristite relaciju 12.4(d) u obliku

$$S_\pm\,|\,s, m_s\rangle = \hbar\sqrt{s(s+1) - m_s(m_s \pm 1)}\,|\,s, m_s \pm 1\rangle$$

11.6 Za matrice spina 1/2 vrijede antikomutacijske relacije

$$\left\{ S_i, S_j \right\} = \frac{1}{2}\hbar^2 \delta_{ij}$$

u što se možemo uvjeriti direktnim uvršavanjem matrica, zapisanih u bilo kojoj bazi, u gornju relaciju. Pomoću te relacije dokažite da vrijedi

$$\mathbf{S}^2 = \frac{3}{4}\hbar^2$$

gdje je $\mathbf{S}^2 = \mathbf{S} \cdot \mathbf{S} = S_x^2 + S_y^2 + S_z^2$.